

PROTOCOL MEDISCHE HANDELINGEN OP SCHOOL

VOORWOORD

Dit protocol bevat de richtlijnen voor directie en medewerkers van scholen van de Stichting PCOU als het gaat om het verrichten van medische handelingen bij leerlingen.

Leerkrachten op school krijgen in toenemende mate het verzoek van ouders of verzorgers om hun kinderen door de arts voorgeschreven medicatie toe te dienen. En steeds vaker wordt er werkelijk medisch handelen van leerkrachten verwacht zoals (het geven van sondevoeding, toedienen van een injectie, het prikken van een bloedsuiker et cetera). Met de komst van Passend onderwijs is het mogelijk dat meer basisscholen met deze vragen te maken krijgen. Het uitvoeren van medische handelingen op school brengt risico's met zich mee, ook op juridisch gebied. Het is daarom van belang dat elke school beschrijft hoe zij hiermee omgaat. Wanneer wordt gehandeld volgens dit protocol is de school juridisch gedekt en worden medisch gezien de juiste stappen gevolgd. Dit protocol voorziet in deze behoefte.

1. VOORAF: EEN GOEDE VOORBEREIDING

- Om goed beslagen ten ijs te komen is het zeer zinvol om kennis te nemen van de RIVM richtlijn over Gezondheidsrisico's in een basisschool <http://www.rivm.nl/dsresource?objectid=rivmp:58118&type=org&disposition=inline>. Deze richtlijn geeft zinvolle informatie over ziektes en medische handelingen.
- Aan dit protocol is een zestal bijlagen gekoppeld. Neem kennis van deze bijlagen, ze zijn van groot belang.
- Ouders dienen voor de start van het schooljaar een verklaring te hebben getekend over wat te doen als hun kind ziek wordt op school. Bijlage 1 voorziet hierin.
- Wanneer medische handelingen worden uitgevoerd zoals in het protocol beschreven, ook wanneer het zogenaamde BIG-handelingen betreft, zijn leerkrachten verzekerd indien er iets 'mis' gaat. Zie voor de verzekeringsvoorwaarden bijlage 6.

2. HET KIND WORDT ZIEK OP SCHOOL

1. Ouders dienen jaarlijks het formulier in te vullen waarin staat wat er moet gebeuren als hun kind ziek wordt: **(bijlage 1)**:
 - Met wie moet contact worden opgenomen als de ouders niet bereikbaar zijn.
 - Zijn de ouders ermee akkoord dat de docent zelf handelt als zij niet bereikbaar zijn.
2. De groepsleerkracht moet de ouders **bellen** wanneer een leerling ziek wordt om te overleggen wat er moet gebeuren (ook in geval van het geven van paracetamol of iets dergelijks). Uitgangspunt is dat een kind dat ziek is naar huis moet.
3. Indien ouders of anderen niet bereikbaar zijn dient de leerkracht, na overleg met een BHV-er of andere collega, zelf te handelen. Daarnaast moet hij inschatten of niet alsnog een (huis)arts geraadpleegd moet worden. **Raadpleeg bij twijfel altijd een arts.**

Enkele zaken waar de leerkracht op moet letten zijn:

- toename van pijn;
- misselijkheid;
- verandering van houding (bijvoorbeeld in elkaar krimpen);
- verandering van de huid (bijvoorbeeld erg bleke of hoogrode kleur);
- verandering van gedrag (bijvoorbeeld onrust, afnemen van alertheid).

PROTOCOL MEDISCHE HANDELINGEN OP SCHOOL

3. EEN KIND GEBRUIKT MEDICATIE EN/OF IS CHRONISCH ZIEK

Soms zullen ouders vragen aan de school om (al dan niet op regelmatige basis) medische handelingen te verrichten bij hun (chronisch) zieke kind. Het is aan de school of zij dit wil doen of niet.

De school kan zelf besluiten of ze de medische handelingen wil verrichten of dat ze dit niet wil doen. Ook een leerkracht (of ander personeelslid) die gevraagd wordt de medische handeling te verrichten heeft het recht te weigeren.

3.1 VERSCHILLENDE SOORTEN MEDISCHE HANDELINGEN

Bij medische handelingen dient onderscheid gemaakt te worden tussen handelingen waarvoor de wet BIG wél geldt en handelingen waarvoor de wet BIG niet geldt.

De Wet BIG: Beroepen in de Individuele Gezondheidszorg regelt wie wat mag doen in de Gezondheidszorg. De wet BIG is bedoeld voor beroepsbeoefenaren in de gezondheidszorg en geldt als zodanig niet voor onderwijzend personeel. Dat neemt niet weg dat in deze wet een aantal waarborgen worden gegeven voor een goede uitoefening van de beroepspraktijk aan de hand waarvan ook een aantal regels te geven zijn voor schoolbesturen en leraren als het gaat om in de wet BIG genoemde medische handelingen.

A. HANDELINGEN WAARVOOR DE WET BIG **NIET** GELDT

Bijvoorbeeld het geven van medicijnen, zoals capsules, tabletten, zetpillen, zalven, oog-/oor-/neusdruppels, pufjes. Het gaat om alle medicijnen, behalve medicijnen die via een injectie gegeven moeten worden.

B. HANDELINGEN WAARVOOR DE WET BIG **WEL** GELDT

Bijvoorbeeld het geven van injecties en het toedienen van sondevoeding. Deze mogen slechts worden uitgevoerd door artsen en verpleegkundigen. **Delegeren van het verrichten van deze handelingen aan leerkrachten moet met grote zorgvuldigheid worden omgeven.**

In uitzonderlijke gevallen zullen ouders aan schoolleiding en leraren vragen BIG-handelingen te verrichten bij hun kinderen.

3.2. WAT TE DOEN BIJ

A. HET TOEDIENEN VAN MEDICATIE

Kinderen krijgen soms medicijnen of andere middelen voorgeschreven die zij een aantal malen per dag moeten gebruiken, dus ook tijdens lesuren. Te denken valt bijvoorbeeld aan pufjes voor astma, antibiotica, of zetpillen bij toevallen (een aanval van epilepsie). Ouders kunnen aan schoolleiding en leerkracht vragen deze middelen te verstrekken. Wanneer de school besluit om over te gaan tot het toedienen van medicatie, dan gelden de volgende regels voor de **leerkracht** (of het andere personeelslid) die de medicijnen gaat toedienen:

- De ouders dienen een **verklaring (bijlage 2)** te ondertekenen waarin staat dat zij toestemming geven voor het toedienen van medicatie aan hun kind en waarin ook staat hoe (en wanneer et cetera) dit dient te gebeuren.

PROTOCOL MEDISCHE HANDELINGEN OP SCHOOL

- Neem de medicijnen alleen in ontvangst wanneer ze in de **originele verpakking** zitten en uitgeschreven zijn op naam van het betreffende kind.
- Noteer, per keer, op een **aftekenlijst** dat u het medicijn aan het betreffende kind gegeven heeft.
- Als een kind niet goed op een medicijn reageert of als er onverhoopt toch een fout is gemaakt bij het toedienen van een medicijn, bel dan direct de ouders. En, in overleg met hen, eventueel ook de **huisarts** of specialist in het ziekenhuis.
- Bel bij een ernstige situatie direct het landelijk alarmnummer **112**.
- Zorg er altijd voor dat u alle **relevante gegevens** bij de hand hebt, zoals: naam, geboortedatum, adres, huisarts en/of specialist van de leerling, de medicatie die is toegediend, welke reacties het kind vertoont en eventueel welke fout is gemaakt.
- Medicijnen dienen bij voorkeur **opgeborgen** te worden in een afgesloten kast (eventueel koelkast) en geenszins in het bureau van de leerkracht.
- Slechts 1 persoon (bij voorkeur degene die de medicijnen toedient) is **verantwoordelijk voor het beheer** van de medicijnen.

B. HET VERRICHTEN VAN HANDELINGEN WAARVOOR DE WET BIG GELDT

Wanneer de school besluit dat een leerkracht (of ander personeelslid) medische handelingen gaat verrichten die behoren tot de wet BIG, dan dienen de volgende regels te worden opgevolgd:

- Wanneer leerkrachten medische handelingen gaan verrichten bij langdurig zieke kinderen zullen de **ouders** hun **toestemming** moeten geven. Dit dient schriftelijk te gebeuren via een standaardformulier: **bijlage 3**.
- De school neemt, in overleg met de ouders, contact op met de **schoolarts** om de leerling en de situatie te bespreken. De schoolarts is dan op de hoogte, kan meedenken en desgevraagd adviseren. Hij kan ook desgewenst een intermediaire rol vervullen tussen school en specialist.
- De leerkracht moet een gedegen **instructie** krijgen hoe hij de BIG-handeling moet uitvoeren van een BIG-geregistreerde professional (meestal de behandelend arts of verpleegkundige). Het naar tevredenheid uitvoeren van deze handeling moet door deze BIG-geregistreerde professional schriftelijk worden vastgelegd (met handtekening) in een **bekwaamheidsverklaring: bijlage 4**. Op deze manier wordt een zo optimaal mogelijke zekerheid aan kind, ouders, leraar en schoolleiding en schoolbestuur gewaarborgd. Ook voor de verzekeraar van de school zal duidelijk zijn dat er zo zorgvuldig mogelijk is gehandeld. Dit betekent dat een leerkracht in opdracht van een arts moet handelen die hem bekwaam heeft verklaard voor het uitvoeren van een BIG-handeling. Het betekent ook dat de arts die de bekwaamheidsverklaring ondertekent medeverantwoordelijk is. Het is belangrijk dat de leerkracht zichzelf ook bekwaam acht alvorens hij medische handelingen gaat verrichten (en niet bijvoorbeeld al lang bepaalde handelingen niet meer verricht heeft).
- Een arts kan een leerkracht (dus) handelingsbekwaam achten. Dit heeft echter niet het gevolg dat de leerkracht niet meer aansprakelijk is voor zijn handelen; de **leerkracht blijft aansprakelijk**.
- Mocht zich onverhoopt ten gevolge van een medische handeling een **calamiteit** voordoen, stel u dan direct in verbinding met de ouders. En, in overleg met hen, eventueel ook met de **huisarts en/of specialist** van het kind. Bel bij een ernstige situatie direct het landelijk alarmnummer 112. Zorg ervoor dat u alle relevante gegevens van het kind bij de hand heeft, zoals: naam, geboortedatum, adres, huisarts en specialist van het kind. Meldt verder bij

PROTOCOL MEDISCHE HANDELINGEN OP SCHOOL

welke handeling de calamiteit zich heeft voorgedaan en welke verschijnselen bij het kind waarneembaar zijn.

C. EEN NOODSITUATIE

- De wet BIG is niet van toepassing indien er sprake is van een **noodsituatie**. **Iedere burger wordt dan geacht te helpen naar beste weten en kunnen.**
- Hoe te handelen in een noodsituatie is te vinden in **bijlage 5**.